

آموزش و پرورش ناشنوایان

روان‌شناسی، اصول و کاربردها

دانلد اف. مورس

ترجمه

بتول اخوی راد و فاطمه لشکری نژاد

تهران

۱۳۸۶



سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مورز، دونالد اف. **Moores, Donald F.**
آموزش و پرورش ناشنوایان: روان‌شناسی، اصول و کاربردها / داندل اف. مورس؛ ترجمه بتول اخوی‌راد، فاطمه لشکری‌نژاد. — تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۶.

هشتا، ۲۹۱ ص: جدول. — (سمت؛ ۱۱۳۶: روان‌شناسی؛ ۵۸)
بها: ۲۴۰۰۰ ریال. ISBN 978-964-530-212-0

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عنوان اصلی: **Educating the Deaf: Psychology, Principles and Practices, 5th ed., c2001.**

کتابنامه: ص. ۲۸۴-۲۷۰.

واژه‌نامه.

۱. کرولاها — آموزش. ۲. ناشنوایی. ۳. کرولاها — ایالات متحده — آموزش.
الف. اخوی‌راد، بتول، ۱۳۳۸. مترجم. ب. لشکری‌نژاد، فاطمه، ۱۳۴۹. مترجم.
ج. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). د. عنوان.

۳۷۱/۹۱۲

HV ۲۴۳۰ / م ۸۸۸

۱۳۸۶

۱۱۳۶۱۵۸

کتابخانه ملی ایران

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)



Educating the Deaf: Psychology, Principles and Practices, Donald F. Moores, 5th ed., 2001.

آموزش و پرورش ناشنوایان: روان‌شناسی، اصول و کاربردها
ترجمه بتول اخوی‌راد و فاطمه لشکری‌نژاد

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۶

تعداد: ۵۰۰

حروفچینی و چاپ: سمت

قیمت: ۲۴۰۰۰ ریال. در این قیمت چاپ مذكور ثابت است و فروشنده‌گان و عوامل توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

آدرس ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،
روبروی پمپ‌گاز، کدپستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و جز اینها برای «سمت» محفوظ است

است (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

سخن «سمت»

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در خصوص مبنایی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم پردازد و در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین دلیل مرحله کمال مطلوب آن، باید به تدریج و پس از انتقادهای یادآوریهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران از این همکاری دریغ نوزند.

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته روان شناسی مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «روان شناسی و آموزش کودکان ناشنوا» به ارزش ۲ واحد ترجمه شده است. امید است که علاوه بر جامعه دانشگاهی، سایر محققان و دست اندرکاران این رشته نیز از آن بهره مند شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در راه اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

فهرست مطالب

| صفحه | عنوان |
|------|---|
| ۱ | مقدمه مترجمان |
| ۵ | فصل اول: نظری اجمالی به آموزش و پرورش ناشنوایان |
| ۵ | مقدمه |
| ۱۵ | تأثیر آموزش همگانی |
| ۲۱ | تعریف اصطلاحات |
| ۲۳ | تعاریف ساده کلی |
| ۲۴ | تعاریف مرتبط با سن آغاز ناشنوایی |
| ۲۶ | شیوه‌های برقراری رابطه و روشهای آموزشی |
| ۳۲ | برنامه‌ها و خدمات آموزشی |
| ۳۴ | سمت‌گیریهای آموزش ویژه |
| ۳۸ | قانون عمومی ۱۴۲-۹۴: قانون ۱۹۷۵ مربوط به آموزش تمام کودکان معلول ... |
| ۴۰ | سایر مدارس جایگزین |
| ۴۲ | الگوهای جایگزینی در مدارس، ۱۹۷۴-۱۹۹۴ |
| ۴۴ | اقلیتهای قومی |
| ۴۵ | جامعه ناشنوایان |
| ۵۰ | تأثیر تنوع |
| ۵۳ | خلاصه |
| ۵۴ | فصل دوم: ناشنوایی: علتها، پیشگیری و درمان |
| ۵۴ | مقدمه |
| ۵۹ | پژوهشهای اولیه درباره سبب‌شناسی |
| ۶۶ | مسائل اولیه وراثت و ناشنوایی |

| | |
|-----|---|
| ۶۷ | خویشاوندی |
| ۷۰ | ازدواج در بین ناشنوایان |
| ۷۸ | علتهای شناخته شده جدید ناشنوایی |
| ۸۱ | ناشنوایی ارثی دوران کودکی |
| ۸۸ | سرخچه مادرزادی |
| ۸۹ | ناسازگاری خونی مادر - جنین |
| ۹۰ | منزیت |
| ۹۱ | تولد زودرس |
| ۹۲ | عفونت مادرزادی سیتومگالو ویروس (CMV) |
| ۹۳ | پیشرفتها و طرحهای کنونی |
| ۹۹ | کاشت حلزون |
| ۱۰۷ | خلاصه |
| ۱۰۹ | فصل سوم: افراد ناشنوا و نقصهای مضاعف |
| ۱۰۹ | مقدمه |
| ۱۱۲ | تغییر اصطلاحات |
| ۱۱۳ | برآوردهای شیوع ناشنوایی |
| ۱۲۰ | ناتوانیهای آموزشی مهم و شناسایی شده در افراد ناشنوا |
| ۱۲۰ | عقب ماندگی ذهنی |
| ۱۲۷ | نابینایی |
| ۱۳۰ | مشکلات ویژه رفتاری و یادگیری |
| ۱۳۵ | روحیه معلم |
| ۱۳۶ | شیوه های برقراری ارتباط |
| ۱۳۹ | آسیبهای خفیف |
| ۱۴۰ | ناشنوایی و بینایی |
| ۱۴۳ | آموزش بزرگسالانی که پیشرفتهای تحصیلی پایینی دارند |
| ۱۴۶ | خلاصه |
| ۱۴۸ | فصل چهارم: ناشنوایی و کنش وری شناختی |
| ۱۴۸ | مقدمه |

| | |
|-----|---|
| ۱۵۶ | تحول تفکر و زبان |
| ۱۵۹ | تفکر و زبان |
| ۱۶۰ | نسیت زبان شناختی |
| ۱۶۱ | دیدگاههای قرن نوزدهم درباره ناشنوایی و تفکر |
| ۱۶۴ | ارزیابی تواناییهای شناختی |
| ۱۶۵ | مرحله اول: ناشنوا به عنوان موجودی کهتر |
| ۱۶۶ | مرحله دوم: ناشنوا به عنوان موجودی عینی (یا عینیت گرا) |
| ۱۶۷ | مرحله سوم: ناشنوا به عنوان فردی با هوش طبیعی و بهنجار |
| ۱۶۹ | رابطه تفکر، زبان و ناشنوایی |
| ۱۷۹ | پیشرفتهای اخیر |
| ۱۸۵ | خلاصه |
| ۱۸۷ | فصل پنجم: ناشنوایی و همسازی اجتماعی - عاطفی |
| ۱۸۷ | مقدمه |
| ۱۹۲ | محدودیتهای پژوهش در قلمرو تحول اجتماعی - عاطفی ناشنوایان |
| ۱۹۷ | پژوهش در زمینه ویژگیهای شخصیتی ناشنوایان |
| ۲۰۷ | خودپنداره |
| ۲۱۰ | تأسیس خدمات روان پزشکی و بهداشت روانی برای ناشنوایان |
| ۲۱۶ | تسهیل تحول بهینه |
| ۲۱۹ | مشاوره گروهی و استفاده از رابطها |
| ۲۱۹ | خلاصه |
| ۲۲۱ | فصل ششم: خانواده‌های دارای اعضای ناشنوا: روابط بین فردی، از تشخیص ... |
| ۲۲۱ | مقدمه |
| ۲۳۰ | تأثیر کودک ناشنوا بر خانواده |
| ۲۳۲ | دوره‌های تنیدگی |
| ۲۳۲ | تشخیص فقدان ناشنوایی |
| ۲۴۰ | ورود به مدرسه رسمی |
| ۲۴۲ | آغاز دوره نوجوانی |
| ۲۴۴ | بزرگسالی |

| صفحه | عنوان |
|------|--|
| ۲۴۶ | تسهیل رشد و تحول بهینه |
| ۲۴۸ | نیاز به داده‌های مشاهده‌ای در موقعیتهای طبیعی |
| ۲۵۱ | خانواده‌های کودکان ناشنوا |
| ۲۵۵ | خلاصه |
| ۲۵۷ | پیوستها |
| ۲۵۷ | پیوست ۱: مقدمه‌ای بر آموزش و پرورش ناشنویان در ایران |
| ۲۶۷ | پیوست ۲: الفبای دستی فارسی ناشنویان، اعداد به زبان اشاره |
| ۲۷۰ | منابع |
| ۲۸۵ | منابع اینترنتی |
| ۲۸۶ | واژه‌نامه |

مقدمه مترجمان

شنوایی یکی از مهم‌ترین خواص انسان است. این حس به همراه زبان برای ایجاد ارتباط نقش بارزی دارد. به همین دلیل فقدان آن غالباً با مشکلات رفتاری توأم بوده است. ناشنوایان بیش از افراد سالم در رویارویی دچار تنیدگی می‌شوند. هدف این کتاب با موضوع آموزش و پرورش ناشنوایان، شناخت بیشتر توانمندیهای بالقوه و بالفعل آنان است.

آموزش ناشنوایان حوزه‌ای از دروس رشته روان‌شناسی با گرایش کودکان استثنایی است. در این کتاب از فیزیولوژی دستگاه شنوایی - گوش بیرونی، میانی و درونی - و فرایند ادراک شنوایی صحبت نمی‌شود. تأکید آن بر کسب اطلاعات و دانستیهای سبب‌شناسی و کنش‌وری شناختی، رفتار هیجانی - عاطفی، چگونگی رفتار در خانواده و مشکلات چندمعلولیتی و بر پایه آخرین تحقیقات در این کتاب است.

بر این اساس، چاپ پنجم کتاب آموزش و پرورش ناشنوایان^۱ اثر دانلد اف. مورس^۲ دارای مدرک دکترای دانشگاه ایلینویز در سال ۲۰۰۱ به چاپ رسید. این کتاب به دلیل چند مزیتی که نسبت به سایر کتابها داشت انتخاب شد. ابتدا باید عنوان کرد که تألیف این کتاب با راهنمایی پدر آموزش استثنایی یعنی ساموئل کرک^۳ بوده و چاپ اول آن در سال ۱۹۷۴ مبتنی بر جنبه‌های آموزشی، اجتماعی و روان‌شناختی بوده است. مؤلف حدود چهار سال به تحقیق پرداخته و دانستیهای او حاصل تعامل با

-
1. *Educating the Deaf*
 2. Donald F. Moores
 3. Samuel Kirk

ناشنوایان تمام سطوح سنی با هر شرایطی است. وی ابتدا به عنوان کارگر مزرعه مدرسه ناشنوایان و سپس سرپرست خوابگاه، عضو افتخاری انجمن ناشنوایان، معلم راهنمای اردوی تابستانی، مربی فوتبال، استاد، مشاور، پژوهشگر و همکار و دوست آنان انجام وظیفه کرده است. او در سال ۱۹۹۰ ویرایشگر سالنامه امریکایی ناشنوایان می‌شود و در این راه راهنمایی ساموئل کرک را برای این کتاب برمی‌گزیند.

اما لازم است ذکر شود که چون برخی از فصلهای کتاب مختص فرهنگ خاص مؤلف بود، با مشورت و راهنمایی مدیر محترم گروه روان‌شناسی - سرکار خانم دکتر دادستان - شش فصل با عنوانهای ذیل انتخاب شد:

(۱) نظری اجمالی به آموزش و پرورش ناشنوایان؛ (۲) ناشنوایی: علتها، پیشگیری و درمان؛ (۳) افراد ناشنوا و نقصهای مضاعف؛ (۴) ناشنوایی و کنش‌وری شناختی؛ (۵) ناشنوایی و همسازی اجتماعی - عاطفی؛ (۶) خانواده‌های دارای اعضای ناشنوا: روابط بین فردی، از تشخیص ناشنوایی تا بزرگسالی.

برای تکمیل مباحث، دو پیوست نیز با عنوانهای ذیل تدوین شده است:

۱. وضعیت آموزش و پرورش ناشنوایان در ایران؛

۲. الفبای دستی فارسی ناشنوایان، اعداد به زبان اشاره.

در انتهای کتاب منابع اینترنتی، منابع و واژه‌نامه نیز آمده است.

یادآوری این نکته لازم است که بتول اخوی راد ترجمه فصلهای ۱، ۲، ۳ و

۴ و نیز تدوین پیوستها و واژه‌نامه و فاطمه لشکری نژاد ترجمه فصلهای ۵ و ۶ را

انجام داده‌اند. در ترجمه تلاش بر این بوده است که امانت کامل رعایت شود،

متن خالی از ابهام باشد، واژگان یکدستی به عنوان معادل فارسی انتخاب شود.

امید است پژوهشها و یافته‌های مؤلف این کتاب علاوه بر دانشجویان و

پژوهشگران برای والدین کودکان ناشنوا و مریبان افراد ناشنوا، متخصصان رشد و تحول،

روان‌شناسان بالینی، مسئولان اجتماعی و مشاوران توانبخشی و متخصصان شنیداری و گفتاری سودمند باشد.

همچنین با امید به اینکه بینش حاصل از این کتاب به بهبود نگرش نسبت به ناشنوایان بینجامد. با کمال میل از هرگونه پیشنهادی درخصوص رفع نقصها و کاستیها استقبال خواهد شد.

بتول اخوی‌راد

فاطمه لشکری‌نژاد

www.ketab.ir